

KÚRIA

Bfv.I.320/2015/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év június hó 2. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Kecskeméti Törvényszék 1.Bf.353/2013/16. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A terheltet a Kiskunhalasi Járásbíróság a 2013. június 11. napján meghozott 9.B.154/2010/142. számú ítéletében bűnösnek mondta ki 3 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 317. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő sikkasztás büntetében, az 1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett csalás büntetében, továbbá 5 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény 276. §-ában meghatározott magánokirat-hamisítás vétségében.

Ezért a bíróság a terheltet halmazati büntetésül főbüntetésként két

év börtönre, mellékbüntetésként két év közügyektől eltiltásra ítélte. Beszámította az előzetes fogvatartásban töltött időt, a terhelttel szemben 400.000 forint összegben vagyonekhozást rendelt el és kötelezte őt a büntügyi költség egy részének megfizetésére.

Ellenben a terheltet az ellene az 1978. évi IV. törvény 319. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő hűtlen kezelés büntette miatt emelt vád alól felmentette.

Az előterjesztett polgári jogi igények érvényesítését egyéb törvényes útra utasította.

A kétirányú fellebbezések alapján eljáró Kecskeméti Törvényszék a 2014. szeptember 24. napján meghozott 1.Bf.353/2013/16. számú végzésével - a mellékbüntetés tartamának kijavítására vonatkozó rendelkezés mellett - az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A Kecskeméti Törvényszék másodfokú határozatával szemben a terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdésének a) pontjára hivatkozással felülvizsgálati indítványt terjesztett elő.

Álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévedett, amikor 2014. szeptember 24. napján a terhelt büncselekményeinek elbírálásakor az 1978. évi IV. törvényt alkalmazta, mivel e törvény az időközben hatályba lépett, a 2012. évi C. törvénnyel kihirdetett új Btk. rendelkezéseihez képest az elkövetőre nézve hátrányosabb.

Kifejtette, hogy az első fokon eljáró Kiskunhalasi Járásbíróság törvényesen alkalmazta az 1978. évi IV. törvényt, mivel az ítélet meghozatalakor a 2012. évi C. törvény még nem volt hatályban, és a halmazati büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezések alkalmazása is törvényes volt az elsőfokú bíróság részéről.

A másodfokú bíróság azonban helytelenül értelmezte az új Btk.-nak a szabadságvesztés kiszabása körében az ún. középmértékes kiindulási pontot, másrészt figyelmen kívül hagyta az új Btk. 459. § (6) bekezdése szerinti értelmező rendelkezést, melynek alapján a terhelt terhére rótt büncselekmények közül a sikkasztás büntette vonatkozásában az 1978. évi IV. törvény szerinti egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés helyett az új törvény három hónaptól három évig terjedő szabadságvesztésben, míg a csalás büntette tekintetében az 1978. évi IV. törvény szerinti két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés helyett egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztésben állapítja meg a büntetési tételkeretet. Az elbíráláskor hatályos új törvény tehát a terheltre nézve kedvezőbb.

Hivatkozott továbbá a Fővárosi Ítéltábla 1/2013., illetve 14/2013 BK véleményére, melyek szerint a bíróságnak a határozat indokolásában arról is számot kell adnia, hogy milyen indokok alapján alkalmazta az elkövetéskori vagy az elbíráláskori törvény rendelkezéseit.

Mindezek mellett a védő álláspontja szerint a Kecskeméti Törvényszék figyelmen kívül hagyta a Kúria Büntető Kollégiumának 4/2013. (X. 14.) BK véleményében foglaltakat, miszerint a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi időpontjára vonatkozó rendelkezés a Btk. 2. §-a szerinti enyhébb elbírálás körébe tartozik.

Ezért indítványozta, hogy a Kúria a Kecskeméti Törvényszék másodfokú határozatát változtassa meg, és hozzon az elbíráláskor hatályos büntető törvénynek megfelelő határozatot, egyben a terhelttel szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtását szakítsa félbe.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt alaposnak tartotta. Álláspontja szerint a bűncselekmények 2014. szeptember 24. napján történt másodfokú elbírálásakor a 2013. július 1. napján hatályba lépett anyagi jogi rendelkezések a terhelt terhére rótt cselekmények büntetési tétele szempontjából a felülvizsgálati indítványban foglaltak szerint a terheltre nézve kedvezőbbek, ezért a halmazati büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezések alapján kiszabható büntetés is az új törvény szerint kisebb tartamú.

Helytállónak találta a Legfőbb Ügyészség a Kúria 4/2013. (X. 14.) BK véleményére való hivatkozást is, mivel az új Btk. az elkövetéskor hatályban volt büntető törvényhez képest a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja tekintetében a terheltre nézve szintén kedvezőbb. Ezen álláspontjának alátámasztására hivatkozott a Kúria Bfv.I.249/2014/6. számú, Bfv.II.280/2014/6., Bfv.II.230/2014/5. számú, valamint a Bfv.III.335/2014/5. számú ítéletére.

Egyben kifejtette, hogy a terhelt terhére rótt közbizalom elleni cselekményeinek minősítése téves, mert az nem 5 rendbeliként, hanem 2 rendbeli, folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének minősül.

Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványnak adjon helyt és a Kiskunhalasi Járásbíróság első fokú, valamint a Kecskeméti Törvényszék másodfokú határozatát változtassa meg, a terhelt cselekményeit minősítse a Btk. 372. § (1)

bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés bc) pontjára figyelemmel, a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő nagyobb értékre üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettének, 2 rendbeli, a Btk. 372. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés bc) pontjára figyelemmel, a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő kisebb értékre üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettének, a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés bc) pontjára figyelemmel, a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő nagyobb kárt okozó, üzletszerűen folytatólagosan elkövetett csalás büntettének, valamint 2 rendbeli a Btk. 345. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének; és állapítsa meg - a tartam változatlanul hagyásával -, hogy a kiszabott büntetést börtönben kell végrehajtani, melyből a terhelt a kiszabott büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra; egyebekben a megtámadott határozatot hatályában tartsa fenn (BF.395/2015/1.).

A Kúria a megtámadott határozatot a Be. 423. § (4) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján, valamint az (5) bekezdésre figyelemmel a 416. § (1) bekezdés c) pontjában felsorolt, de a terhelt által nem hivatkozott esetleges további eljárási szabálysértésekre tekintettel vizsgálta felül.

Ilyen, a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) és c) pontjában, valamint II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott - feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező - eljárási szabálysértést azonban nem észlelt.

Mind a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány, mind pedig a Legfőbb Ügyészség indítványa, bár helytálló érvekre épülnek, az érdemi felülvizsgálati eljárás lefolytatására az alábbiak szerint alkalmatlanok.

A Be. 423. § (4) bekezdése szerint a Kúria a megtámadott határozatokat - az (5) bekezdés szerinti kivétellel - csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.

A Kúria - e szabály betartása mellett - a következetes gyakorlatának megfelelően a felülvizsgálati indítványt minden esetben tartalma alapján bírálja el. A terhelt érdekében előterjesztett felülvizsgálati indítvány tartalmilag kizárólag a másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék által elkövetett büntető anyagi jogi törvénysértésre hivatkozik, amikor azt sérelmezi, hogy a másodfokú bíróság a Btk. 2. § (2) bekezdése ellenére nem az

elbíráláskor hatályos törvényt alkalmazta.

Ez pedig a Be. 416. § (1) bekezdésének nem az a), hanem a b) pontjára alapított felülvizsgálati indítvány.

A Btk. - a 2012. évi C. törvény - 2. § (2) bekezdése szerint ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni.

Megállapítható, hogy az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény szerint a 317. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő nagyobb értékre elkövetett sikkasztás büntettének büntetési tétele egy évtől öt évig, az 1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő jelentős kárt okozó csalás büntette két évtől nyolc évig, az 1978. évi IV. törvény 276. §-ában meghatározott magánokirat-hamisítás vétsége pedig egy évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő. A nagyobb, valamint a jelentős érték, illetve kár fogalmát a 138/A. § b) és c) pontja határozta meg, melyek szerint az ötszázezer forintot meghaladó, de a kétmillió forintot meg nem haladó a nagyobb érték (kár), a kétmillió forintot meghaladó, de ötvenmillió forintot meg nem haladó a jelentős érték (kár).

Az e cselekmények miatt kiszabható halmazati büntetés az 1978. évi IV. törvény 85. § (2) és (3) bekezdésére figyelemmel két évtől tizenkét évig terjedő szabadságvesztés.

Az elbíráláskor hatályos Btk. 459. § (6) bekezdésének a)-c) pontja alapján az érték, a kár, valamint a vagyoni hátrány ötvenezer-egy és ötszázezer forint között kisebb, ötszázezer-egy és ötmillió forint között nagyobb, ötmillió-egy és ötvenmillió forint között jelentős.

A terhelt által elkövetett bűncselekmények az elbíráláskor hatályos törvény szerint a Btk. 372. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés bc) pontjára figyelemmel, a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő, egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő nagyobb értékre üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettének, 2 rendbeli, a Btk. 372. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés bc) pontjára figyelemmel, a (3) bekezdés b) pontja szerint minősülő, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő kisebb értékre üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettének, a Btk. 373. § (1) bekezdésébe ütköző, és a (2) bekezdés bc) pontjára figyelemmel, a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő, és egy

évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő nagyobb kárt okozó, üzletszerűen folytatólagosan elkövetett csalás büntettének, valamint 2 rendbeli, egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő a Btk. 345. §-ába ütköző folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének minősülnek.

Az e cselekmények miatt kiszabható halmazati büntetés a Btk. 81. § (2) és (3) bekezdésére figyelemmel egy évtől hét év hat hónapig terjedő szabadságvesztés.

Az elbíráláskor hatályos Btk. megváltozott büntetési tételei miatt a terhelt által elkövetett bűncselekményekre ezért a Btk. egyértelműen kedvezőbb elbírálást tesz lehetővé.

Helytállóan mutatott rá a Legfőbb Ügyészség, hogy szemben a Kecskeméti Törvényszék álláspontjával, a szabadságvesztés középértékének irányadó voltára vonatkozó rendelkezés nem jelenti a tételkeret kötelező szűkítését, így e szabálynak a Btk. 2. § (1)-(2) bekezdése alkalmazása szempontjából nincs tényleges jelentősége, főleg úgy, hogy az elbíráláskor hatályban lévő törvény jóval kisebb tartamú halmazati büntetés kiszabását teszi lehetővé.

Emellett a Btk. 38. § (2) bekezdésének a) pontja szerint - szemben korábban hatályban volt törvény rendelkezésével - ha a határozott ideig tartó szabadságvesztésből a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nem kizárt, annak legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének, de legkevesebb három hónapnak a kitöltését követő nap.

E törvényi rendelkezéshez kapcsolódóan alkotta meg a Kúria Büntető Kollégiuma a 4/2013. (X. 14.) BK véleményt, mely szerint határozott tartamú szabadságvesztés esetében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi, törvény erejénél fogva kötelező időpontjára vonatkozó rendelkezés a 2012. évi C. törvény (Btk.) 2. § (1)-(2) bekezdése szerinti elbírálás fogalmába tartozik. Megváltozása tehát alapot ad - enyhébb elbírálás címén - a módosító törvény alkalmazására.

A 2014.B.5. számú elvi bírósági határozat megállapította:

„[59] Az ítélezés egységességének biztosítását az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése a Kúria feladatává teszi. Ezért az Alaptörvény alapján a Kúria jogegységi határozatai a bíróságokra nézve kötelezőek.

[60] Az Alaptörvény - a jogegységi határozatokon kívül - a jogegység biztosításának további eszközeit nem nevesíti, azokról a

bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) III. Fejezete szól. A Bszi. 25. §-a szerint a Kúria az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatának ellátása körében jogegységi határozatokat hoz, joggyakorlat-elemzést folytat jogerősen befejezett ügyekben, valamint elvi bírósági határozatokat és elvi bírósági döntéseket tesz közzé. Ezen kívül a Bszi. 27. § (1) bekezdésének alapján a kollégium az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében figyelemmel kíséri a bíróságok gyakorlatát, és véleményt nyilvánít a vitás jogalkalmazási kérdésekben.

[61] Ennek megfelelően a kollégiumi vélemény a jogegység biztosításának ugyan nem kötelező, de rugalmasabb eszköze, mint a jogegységi határozat.

[62] A kollégiumi véleményt az adott kollégium tagjai magukra nézve kötelezőnek tekintik. Ez a Kúria esetében azt jelenti, hogy ha a jogértelmezés kapcsán a Kúria kollégiuma véleményt alkot, a továbbiakban az adott jogkérdésben a kollégiumi véleményben kifejtettek szerint fog ítélezni.

[63] Az alsóbb szinten ítélkező bíróságok ennek tudatában veszik figyelembe a Kúria kollégiumi véleményét, és bár megtehetik, hogy attól eltérnek, azonban ezzel ennek esetleges jogorvoslati következményeit fel is vállalják."

A Kecskeméti Törvényszék másodfokú tanácsa a büntető anyagi jog - a Btk. 2. § (2) bekezdésének - sérelmével hozta meg a határozatát, ez pedig a Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti, „a büntetőjog más szabályának megsértése”. A bíróságnak ugyanis mindig az eljárásakor hatályos törvényt kell alkalmaznia. Ha a bíróság eljárásának időpontjára újabb törvény lép hatályba, ez az újabb törvény adja meg a felhatalmazást a korábbi büntetőtörvény alkalmazására, és nem a már hatályon kívül helyezett, korábbi büntetőtörvény.

Ugyanakkor az anyagi jogi törvénysértés csak akkor alapozhatja meg a felülvizsgálatot, ha annak eredményeképpen törvénysértő büntetést szabtak ki (BH 2014.293.)

Jelen esetben azonban a Btk. 2. §-ának megsértése nem eredményezett törvénysértő büntetést, mivel Stejer Szabolccsal szemben kiszabott két év börtönbüntetés a törvényes minősítéshez kapcsolódó, halmazati büntetésként kiszabható büntetési tételkereten belül maradt.

A Legfőbb Ügyészség által hivatkozott eseti döntésekkel szemben a Kúria 2015.B.6. számon közzétett elvi bírósági határozata szerint a felülvizsgálati eljárás szempontjából nem eredményez törvénysértő büntetést, és ezért nem felülvizsgálati ok, ha az alapügyben eljár

bíróság nem, vagy törvénysértően határozta meg a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját. A 4/2013. (X. 14.) BK vélemény szerinti elbírálás ugyanis a jogerős elbírálásig tartó folyamatot jelenti: az első-, másod-, illetve harmadfokon eljáró bíróság az, amelyik a cselekményt elbírálja, és összeveti, hogy az elkövetéskor vagy az elbíráláskor hatályos törvény a kedvezőbb. A cselekmény elbírálásának időpontja alatt ugyanis az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésének időpontja értendő.

E határozatában a Kúria rámutatott: a Btk. 38. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság az ítéletben ugyan megállapítja a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, azonban a büntetés kiszabása alatt továbbra is a büntetés nemére és mértékére vonatkozó ítéleti rendelkezést kell érteni; a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának és a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának meghatározása továbbra sem a büntetés kiszabásának része, főleg úgy, hogy az új Btk. szerint a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának meghatározása - a 38. § (3) bekezdésében biztosított lehetőséget kivéve - kizárólag az elkövető előéletén múlik, és attól a bíróság nem térhet el. A Btk. 38. § (1) bekezdésében írt „megállapítja” tehát, a (3) bekezdés szerinti lehetőséget kivéve, pusztán ítéletszerkesztési kérdés.

Az elvi bírósági határozat a Bszi. III. Fejezetében felsorolt, az egységes bírósági jogalkalmazást elősegítő jogintézmény, és mint ilyen, a Kúria eseti és közzé nem tett határozatához képest „erősebb” eszköz, az adott elvi bírósági határozat közzétételére éppen azért került sor, hogy a kifejtett jogkérdésben a Kúria egyes büntető tanácsai is egységes álláspontot foglaljanak el.

Összességében tehát a felülvizsgálati indítvány előterjesztője helyesen észlelte, hogy a Kecskeméti Törvényszék törvényt sértett, amikor a terhelttel szemben nem az elbíráláskori törvényt alkalmazta, ez azonban - bár a terhelt számára nyilvánvaló érdeksérelmet jelent - nem eredményezett törvénysértő büntetést, ezért a megtámadott határozat megváltoztatására nincs törvényi lehetőség.

Ezért a Kúria a megtámadott határozatot - a Be. 424. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen eljárva - a Be. 426. § alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy

*a Kúria - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek
fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.*

Budapest, 2015. június 2.

*Dr. Csere Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s.k. előadó
bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró*

A kiadmány hitelül:

AIné